

Sosyal Bilgiler 5 Ders Notları

Haklarımı Öğreniyorum-1

Öğrencinin Adı ve Soyadı:

.....

Sınıfı ve Numarası:

5/... - ...

GRUPLAR VE KURUMLAR

Ben bir bireyim. Yaşadığım toplumun bir parçasıyım. Kendime özgü, başkalarına benzemeyen özelliklerim var. Örneğin çok iyi resim yaparım. Bu, beni sınıftaki diğer arkadaşlarımdan ayırır.

Denizlerin, su damlacıklarının bir araya gelmesiyle oluştuğu gibi toplumlar da bireylerden meydana gelir. Toplumu oluşturan insanlar çeşitli amaçlar için bir araya gelirler.

Bu amaçlardan bazıları şunlardır:

- Temel ihtiyaçların karşılanması
- İnsanlara faydalı olma
- Doğal çevreyi koruma
- Eğitim, sağlık, adalet, güvenlik ihtiyaçlarının karşılanması

İnsanlar yaşamları boyunca çeşitli gruplar ve kurumlar içinde bulunur. Buldukları grupta üzerlerine düşen görevleri yapar.

Gruplar, ortak amacı olan birden fazla kişiden oluşur.

BİLGİ KUTUSU

Ortak bir amacı olan bireylerin bir araya gelmesiyle oluşan topluluklara grup denir. Gruplar birden fazla kişiden oluşur. Grubun üyeleri ortak hareket eder ve birbirlerini sınırlar. Örnek: Türk Milli Basketbol Takımı, Tiyatro Kulübü'nün oyuncularını, oyun arkadaşlarımız vb.

Bir araya gelen insanlar her zaman grup oluşturmaz. Kalabalık, grup ve kurum kavramları birbirinden farklı özelliklere sahiptir.

KALABALIKLAR

Rastlantılar sonucu bir araya gelirler.

Aralarında bir ilişki ve alışveriş yoktur.

Ortak bir amaçları yoktur.

Süreklilik yoktur, anlık bir araya gelirler ve dağılırlar.

Birbirlerini tanıyacak kadar yaklaşmazlar.

Caddede gezenler, alışveriş yapanlar, sinemada film izleyenler kalabalıklara örnek olarak verilebilir.

GRUPLAR

İsteyerek ve planlayarak bir araya gelirler.

Ortak amaçları ve çalışmaları vardır.

Birbirlerini yakından tanırlar.

Uzun süre bir arada bulunup ortak hareket ederler.

Aralarında ilişki ve alışveriş vardır.

Kulüpler, spor takımı, sınıf arkadaşları, halk oyunları ekibi gruplara örnektir.

KURUMLAR

- Toplumun eğitim, sağlık, güvenlik, adalet gibi ortak ihtiyaçlarını karşılamak için kurulurlar.
- Kuruluşları ve işletilmeleri yazılı kurallar ile sağlanır.
- Çalışanları çalıştığı kuruma katkı sağlar, karşılığında ücret alır.
- Hizmetleri çok uzun sürelidir.
- Çalışanları emekli olsa bile yerini alacak görevliler vardır.
- Hastane, okul, belediye, adliye, valilik kurumlara örnek olarak gösterilebilir.

Hangi Gruplara Üyeyiz?

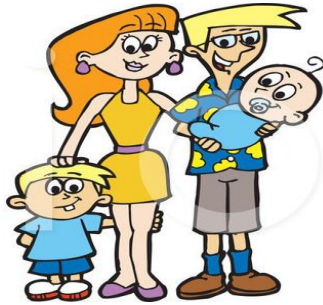
Hepimiz gün içinde çeşitli gruplar ve kurumlar içinde yer alırız. Bunlardan en önemlileri günümüzün büyük bir vaktini geçirdiğimiz ailemiz, arkadaşlarımız ve okulumuzdur.

Ailemiz

Aile, toplumu oluşturan en küçük kurumdur. Anne, baba ve çocuklardan oluşur. Bazı ailelerde büyük baba ve büyük anneler de bulunabilir.

Aile hem grup hem de kurumdur. Kurumdur çünkü kurulması resmi bir nikahla başlar. Aile grubunun üyeleri arasında sıkı bir iş birliği, saygı, sevgi, yardımlaşma, iş bölümü ve dayanışma vardır. Herkes birbirine yardım eder.

Bütün bunlar ile birliğin sağlığını, ailenin sağlam temellere dayanmasını gerektirir. Ailelerin mutlu olduğu bir ülkede bütün toplum mutlu olur.

Ailemiz

Arkadaşlarımız

Birlikte oynadığımız, birçok şeyi paylaştığımız okul veya mahalle arkadaşlarımızla bir grup oluştururuz. Bu grup ile oyunlar, geziler, etkinlikler yapar, birlikte hoş vakit geçiririz.

Oyun arkadaşlarımız

Okulumuz

Günümüzün büyük bir bölümü okulda geçer. Okul ikinci evimiz gibidir. Müdür, müdür yardımcıları, öğretmenler, öğrenciler, hizmetliler, okul bekçisi okul grubununda doğal üyesidirler. Ailede olduğu gibi okulda da iş birliği ve yardımlaşma esastır. Ayrıca okulda katıldığımız eğitsel öğrenci kulüpleri de grup çalışmasına örnektir.

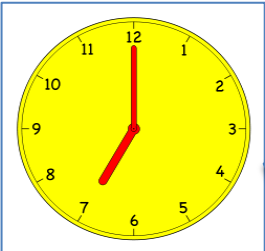

Okulumuz

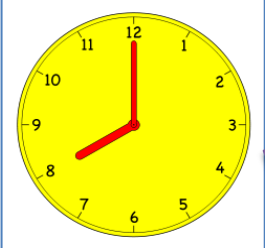
GRUPLARDAKİ ROLLERİMİZ

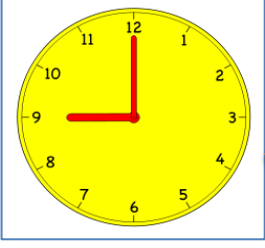
Rol; bir işte veya ortamda bir kimsenin üzerine düşen görevdir. Benim rolüm gün içinde bulunduğum gruba ve kuruma göre değişiyor. Farklı farklı roller üstleniyorum. Aynı sinema sanatçıları gibi... Nasıl mı? İster-seniz aşağıdaki rollerimi inceleyin. Eminim ki sizlerin de benimkilere benzer birçok rolünüz vardır.

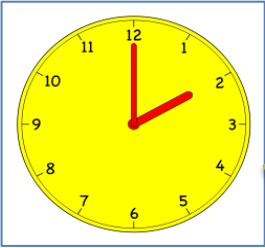
Saat yedide uyanırım. Ailemle kahvaltı yaparız. Kardeşimin ekmeğine yağ sürerim. Bu sıradaki rolüm "ağabeylik"tir.

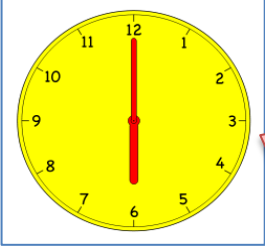
Saat sekizde okul servisi gelir. Minibüse binerim. Bu sıradaki rolüm "yolcu"dur.

Saat dokuzda okulda olurum. Zil çalar, ders başlar. Bu sırada "öğrenci" rolüm başlar.

Öğleden sonra voleybol takımımızın antrenmanlarına katılırım. Bu sırada "takım kaptanlığı" rolünü üstlenirim.

Akşam saat altıda herkes evde olur. Artık "evin büyük oğlu" rolündeyimdir.

Rollerimiz Önemlidir

İnsanlar buldukları grup ve kurumlarda birden fazla role sahip olabilirler. Bir kimse hem baba, hem doktor, hem yardım derneğinde başkan, hem apartmanda yönetici hem de futbol takımında kaleci olabilir. Önemli olan üstlenilenrole uygun davranmak ve üzerine düşen görevleri yerine getirmektir.

BİLGİ KUTUSU

Gruplarda üzerimize düşen rolü yerine getirmesek grubun düzenli bir şekilde giden işleyişini bozmuş oluruz. Örneğin gruptaki rolü kaleci olan bir kişi rolüne önem vermezse diğer oyuncular ne kadar iyi oynarlarsa oynasınlar maçı kaybederler. Bu nedenle grup içindeki rolümüzü uygun bir şekilde yerine getirmemiz çok önemlidir.

ÖRNEK SORU

Beşinci sınıfa giden Murat, içinde yer aldığı grup ve kurumlardan hangisini kendi isteğiyle seçemez?

- A. Okuldaki kulübünü
- B. Birlikte yaşadığı ailesini
- C. Arkadaş grubunu
- D. Gideceği hastaneyi

ÇÖZÜM:

Murat kulübünü, arkadaşlarını ve gideceği hastaneyi kendi isteğine göre seçebilir. Bir kurum olarak kabul edilen ailesini ise kendisi seçemez.

Cevap B

1)

1

Basketbol takımı

2

Resim çizme

3

Halk oyunları

Yukarıdaki faaliyetlerden hangisi ya da hangileri için grup oluşturulmasına gerek yoktur?

- A. 1 ve 2 B. 2 ve 3
C. Yalnız 3 D. Yalnız 2

2) Sosyal Bilgiler dersi etkinlik çalışmasında gruplarla ilgili aşağıdaki bilgiler verilmiştir. Kutulardaki noktalı yerlere bilgi doğruysa (D), yanlışsa (Y) harfleri yazılacaktır.

Tek başına bir kişi grup oluşturur.
Bir gruba üye olursak başka bir gruba üye olamayız.
Aynı anda birden fazla gruba üye olabiliriz.

Noktalı yerler aşağıdakilerden hangisi gibi doldurulduğunda etkinlik doğru yapılmış olur?

- A.

D
Y
D

 B.

Y
D
Y
- C.

Y
Y
D

 D.

D
D
Y

3) Aşağıdakilerden hangisi grupların sahip olduğu özellikler arasında bulunmaz?

- A. Aralarında bir ilişki ve alışveriş vardır.
B. Rastlantı sonucu bir araya gelmişlerdir, birbirlerini tanımazlar.
C. Bazı gruplar amaçları gerçekleştiğinde dağılırlar.
D. Grubu oluşturanların ortak bir amacı vardır.

4)

Yukarıdaki bireyler içinde yer aldıkları çeşitli grup ve kurumlardan söz etmişlerdir.

Buna göre bireylerin içinde yer aldıkları grup ve kurumlardan hangisi yanlış eşleştirilmiştir?

- A. Rıza → Futbol takımı
B. Emel → Aile
C. Tamer → Koro
D. Nilay → Okul

5)

Hande Hanım, hastalarını muayene ettikten sonra bilgisayar kursuna gitti. Kurs öğretmeni onu çok başarılı bulduğunu söyledi. Akşam eve dönüp kapıyı açtığında annesi, babası, eşi ve çocukları "İyi ki doğdun!" diyerek ona doğum günü sürprizi yaptılar.

Paragrafa göre Hande Hanım, gün içinde aşağıdaki rollerden hangisini üstlenmemiştir?

- A. Evlatlık B. Doktorluk
C. Öğrencilik D. Öğretmenlik

6)

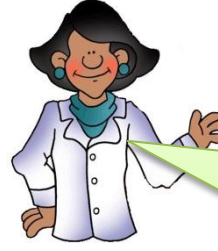
Adı	Kurum İçindeki Yeri
Aylin	Sene başında sınıf başkanı seçildi.
Semih	Evin en küçük oğludur.
Ali Bey	Her gün onlarca hastayı muayene eder.
Işıl Hanım	Çalıştığı yerdeki yaşlılara bakar.

Yukarıdaki tabloda bireylerin buldukları kurumlar içindeki yerleri verilmiştir.

Tablodaki bilgilere göre aşağıdaki birey ve kurum eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- A. Aylin → Okul
B. Semih → Aile
C. Ali Bey → Hastane
D. Işıl Hanım → Kaymakamlık

7)

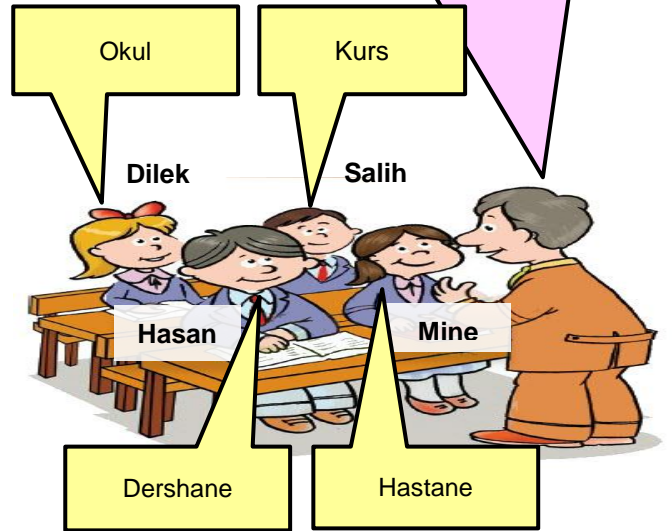

Aşağıdakilerden hangisi beşinci sınıfa giden Ömer'in evinde sahip olabileceği farklı rollerden biri olamaz?

- A. Evlat B. Baba
C. Çocuk D. Ağabey

8)

Çocuklar, bana toplumdaki bireylerin eğitim amacıyla yer aldıkları kurumlara üç örnek verin. Verdiğiniz örnekleri elimdeki kartlara yazacağım.

Öğretmenin sorusuna öğrenciler aşağıdaki cevapları vermişlerdir.

Öğretmen, hangi öğrencinin cevabını karta yazmalıdır?

- A. Dilek B. Salih
C. Mine D. Hasan

9)

I

Otobüs bekleyen yolcular

II

Basketbol takımı

III

Koşu yapan insanlar

Yukarıdaki görselleri verilen insan topluluklarından hangisi ya da hangileri grup olarak kabul edilebilir?

- A. Yalnız III
B. I ve III
C. II ve III
D. I, II ve III

10)

İçinde yer aldığımız gruplarda bazı rollerimiz doğumumuzdan itibaren elimizde olmadan bize verilir. Bazı rollerimizi ise biz kendimiz kazanırız.

Aşağıdakilerden hangisi sonradan kazandığımız rollerden değildir?

- A. Evlat olma
B. Sporcu olma
C. Meslek sahibi olma
D. Arkadaş olma

11)

Bireylerin buldukları grupta veya bir işte üstlendikleri göreve adı verilir.

Bu cümlede boş bırakılan yeri hangi seçenikle tamamlamak doğru olur?

- A. Rol
B. Grup
C. Sorumluluk
D. Hak

12)

Adım Kemal. Bu hastanenin baş hekimiyim. Bir yardım vakfına başkanlık yapıyorum. Sağlık-spor takımımızın da kaptanıyım.

Bu bilgilere göre Kemal Bey için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A. Birden fazla grupta yer almıştır.
B. Sahip olduğu farklı roller vardır.
C. Babalık rolünü aksatmaktadır.
D. Kişiliğinde liderlik özelliği vardır.

13) Bir okulda öğretmenlik yapan ve evde iki çocuğu ile yaşlı annesine bakan Sevinç Hanım aşağıdaki rollerden hangisine sahip değildir?

- A. Anne
B. Öğretmen
C. Evlat
D. Öğrenci

14) Esenler İlköğretim Okulu'nda okuyan Naz, ailesinin tek çocuğudur. Naz'ın babaannesi, halası ve kuzenleri sık sık onları ziyarete gelir.

Naz'ın içinde bulunduğu duruma göre üstlendiği rollerin doğru sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Öğrenci, çocuk, torun, yeğen, kuzen
- B. Çocuk, anne, torun, hala, öğrenci
- C. Öğrenci, kardeş, abla, torun, yeğen
- D. Torun, kardeş, öğrenci, anne, abla

15) Her insan içinde bulunduğu grup içinde çeşitli rollere sahiptir.

Aşağıda verilen rollerden hangisi karşısındaki gruba ait değildir?

- A. Hakim → Hastane
- B. Anne → Aile
- C. Oyuncu → Tiyatro
- D. Öğretmen → Okul

16) Halil sosyal bilgiler öğretmenidir. Okul dışı zamanlarda Türk Halk Müziği korosuna katılmaktadır. Ayrıca Eğitim Gönüllüleri Vakfı'nda da öğrencilere yardım etmektedir.

Verilen bilgilere göre Halil'in bulunduğu grupların doğru sıralaması aşağıdakilerden hangisidir?

- A. Okul, koro, vakıf
- B. Koro, okul, vakıf
- C. Vakıf, okul, koro
- D. Okul, vakıf, koro

17) Aşağıda gruplara ait özelliklerle ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A. İçinde bulunduğumuz grup ortak amaçları gerçekleşince dağılıbilir.
- B. Grup üyeleri arasında bir ilişki ve kaynaşma yoktur.
- C. Bir grubun oluşması için en az iki kişi gereklidir.
- D. Aynı anda birden fazla grubun üyesi olabiliriz.

18)

Evi geçindirir, ailesini kötülüklerden korur.

Öğrencilerin elinde tuttuğu afişte bir rolün açıklaması verilmiştir. Açıklaması verilen bu rol, afişin arka yüzüne yazılacaktır.

Buna göre kartın arka yüzüne, aşağıdaki rollerden hangisi yazılmalıdır?

- A. Kardeş
- B. Aile
- C. Polis
- D. Baba

19) Çevremizde yararlandığımız kurumlardan bazıları devlet tarafından kurulur ve yasalara göre işletilir. Bu tür kurumlar "resmi kurum" olarak adlandırılır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi resmi bir kurum adıdır?

- A. Müzik korosu
- B. Oyun grubu
- C. Sağlık ocağı
- D. Folklor ekibi